

Môžu slovenskí potravinári stratiť svoju schopnosť konkurovať dovážaným potravinám?

Slovenskí potravinári upozorňujú na negatívne dôsledky ďalších zmien v odpadovej legislatíve, ktoré výrazne negatívne zasiahnu do ekonomiky potravinárskych podnikov zvýšením nákladov na zabezpečenie triedenia a zhodnocovania odpadov z obalov, čo reálne pocítia aj spotrebiteľia na cenách slovenských potravín a ich dostupnosti pre zákazníka. Odmietajú tak názor MŽP SR, že novela zákona o odpadoch bude mať pozitívny dopad na podnikateľský sektor.

Zľava viceprezident Zväzu vinohradníkov a vinárov Slovenska Igor Mancel, prezident Slovenského mliekarenskeho zväzu Stanislav Voskár a podpredseda SPPK Dušan Janiček

Od 25. mája sa plánuje spustiť medzirezortné pripomienkové konanie k aplikačnej/velkej novele zákona o odpadoch. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora /SPPK/ poslala Ministerstvu životného prostredia SR vyše 70 pripomienok, ktoré neboli zapracované do pripravovanej novely zákona a ku ktorým ministerstvo odmietlo diskutovať. **Novela zákona o odpadoch tak prinesie ďalšie finančné zaťaženie pre potravinárov, zníženie možnosti podnikov investovať do pracovnej sily ako aj do technologického rozvoja a inovácií. Dá sa očakávať ďalšie zníženie množstva slovenských potravín na pultoch obchodných reťazcov a zvýšenie rizika ohrozenia zdravia slovenských spotrebiteľov z dôvodu dovozu zahraničných výrobkov pochybnej kvality, čoho sme svedkami aj v týchto dňoch.**

K čomu môže dôjsť?

1. Velkou novelou zákona sa ešte viac zvýšia náklady pre slovenských potravinárov, čím sa zníži ich konkurenčná schopnosť voči dovážaným potravinám.

To prinesie ďalšie zníženie množstva slovenských potravín na pultoch obchodných reťazcov a zvýšenie rizika ohrozenia zdravia slovenských spotrebiteľov z dôvodu dovozu zahraničných

výrobných výrobkov pochybnej kvality, čoho sme svedkom aj v týchto dňoch.

2. Podľa návrhu veľkej novely zákona by mali za odpad z obalov privátnych značiek vyrábaných potravinárskymi podnikmi podľa požiadaviek obchodných reťazcov, pretože ide o výrobky obchodu, platiť potravinári. Tí tento návrh zásadne odmietajú. Priniesol by im ďalšie obrovské navýšenie poplatkov do organizácií zodpovednosti výrobcov, napriek tomu, že nerozhodujú ani o kvalite výrobkov s privátnou značkou a ani o obale, do ktorého sú zabalené.

Ak by bol návrh schválený, spotrebitelia by veľkú časť kvalitných slovenských potravín nenašli na pultoch obchodov, pretože väčšina slovenských potravinárov by odstúpila od výroby privátnych značiek pre obchod. Slovenských výrobcov tak nahradia lacní anonymní zahraniční výrobcovia.

Na Slovensku je sektor maloobchodu prakticky úplne v rukách zahraničných obchodných systémov. Z dôvodu dominantného postavenia obchodných reťazcov si výrobcovia potravín nevedia preniesť náklady, vyplývajúce z rozšírenej zodpovednosti výrobcov, do ceny výrobku.

3. Kvalitné slovenské potraviny budú vytlačené z trhu, môžu byť cenovo nedostupné pre bežného spotrebiteľa.

Bude potom Slovenská republika vedieť zabezpečiť ochranu zdravia spotrebiteľa bez širokej ponuky potravín z domácej produkcie v časech pribúdajúcich potravinových škandálov vo svete?

Ako by reagoval občan, ak by mu od 1. júla 2016 /dátum platnosti zákona o odpadoch/ stúpili poplatky za komunálny odpad napríklad z pôvodných 20 eur až 10-násobne viac, čiže na 200 eur? A ako by reagoval občan, ak by od 1.1.2018 /dátum účinnosti aplikačnej/veľkej novely zákona o odpadoch/ neplatil 200 eur za odpad, ale už 400 eur? Presne toto sa v roku

2016 po novele zákona o odpadoch stalo slovenským potravinárom. Po roku a pol im z dôvodu ďalších pripravovaných legislatívnych úprav zákona o odpadoch hrozí ďalšie zdraženie v odhade až o 100 %. Pri výrobcoch potravín však nejde o nízke sumy, ale o desaťtisíce eur.

Dôvody obáv:

Na negatívne dopady veľkej novely zákona o odpadoch, ktorá platí od júla 2016 a ktorá zaviedla tzv. systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov, upozorňuje Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) už takmer rok. Miesto riešenia popísaných problémov však kompetentní na MŽP SR postupujú opačným smerom, ktorý prináša ďalšie zaťaženie potravinárov. Slovenské potravinárske podniky podporujú triedený zber odpadov z obalov, ale vnímajú ho ako celospoločenskú zodpovednosť, nielen „zodpovednosť výrobcov“. Na tlačovej besede 21. marca 2017 SPPK vysvetlila, že systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov bol zavedený bez diskusie s výrobcami a v rozpore so Smernicou EÚ. Potravinári považujú zavedený systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov za:

NESPRAVODLIVÝ, pretože:

- znamená 5-10-násobné zvýšenie nákladov výrobcov na odpady z obalov,

Celkovo výrobcom potravín stúpili náklady na odpady z obalov medziročne zo 7 mil. € až na takmer 40 mil. €. Napriek takémuto masívnemu transferu finančných prostriedkov sa však miera recyklácie odpadov z obalov na Slovensku v zodpovedajúcej miere nezvýšila.

- celý systém platia iba výrobcovia, pričom zberové spoločnosti, organizácie zodpovednosti výrobcu /OZV/, obce a občania sa iba „vezú“,

NETRANSPARENTNÝ, pretože:

- výrobcovia systém platia, ale nevidia do reálnych nákladov na prevádzku systému a nemajú možnosť výšku poplatkov ovplyvniť,
- zmluvy v systéme sa uzatvárajú bez verejného obstarávania a na dlhé časové obdobie (presahujúce funkčné obdobie toho-ktorého starostu alebo primátora),

NEEFEKTÍVNY, pretože:

- občan má separovaný zber zadarmo, preto nie je motivovaný kupovať výrobky v opakovane použiteľných obaloch. Nedôsledné triedenie odpadu zároveň vyvoláva dodatočné náklady na dotriedkovanie, ktoré musia platiť výrobcovia,
- systém ovládli záujmové skupiny, pre ktoré je nakladanie s odpadmi ich primárnym biznisom,
- legislatívne prekážky bránia vytvoreniu konkurenčného prostredia medzi OZV. To za krátky čas viedlo k tomu, že dve najväčšie OZV majú zazmluvnených až 90 % obcí. **Na Slovensku tak v oblasti odpadov z obalov vzniká prakticky monopolná situácia a prevádzka systému bude stále drahšia.**

Zákon o odpadoch považujú slovenskí potravinári za protiústavný, pretože má diskriminačný charakter vo vzťahu k výrobcom:

- nechráni podnikateľské prostredie pred poškodzovaním, zvýhodňovaním alebo znevýhodňovaním,
- nevytvára podmienky na slobodné rozhodnutie sa, či si výrobca bude plniť svoju rozšírenú zodpovednosť individuálne alebo prostredníctvom organizácií zodpovednosti výrobcov,
- právna úprava zákona o odpadoch a posledné zásahy ministerstva životného prostredia umožnia rýchlu monopolizáciu trhu, ktorá povedie k značnému zníženiu konkurenčného prostredia a

k dominantnému postaveniu organizácii zodpovednosti výrobcov pri nastavovaní cenovej politiky (ďalšiemu nárastu poplatkov do OZV),

- obmedzuje slobodu výrobcov pri plnení si rozšírenej zodpovednosti výrobcov na základe efektivity služieb ponúkaných OZV. Výrobcom nastavil povinnosť mať zmluvu s OZV a medzi OZV vyvolal súťaženie o zmluvy s obcami. Týmto dochádza k závažnému obmedzeniu motivácie obce konať efektívne. Pričom všetko toto je v rozpore so zásadou „náklady znáša výrobca“.

Na to, že zákon nie je v súlade s ústavou Slovenskej republiky, upozornilo aj 36 poslancov NR SR 28. októbra 2015 Ústavný súd SR. Ten prijal návrh na ďalšie konanie. Podnet ešte nie je uzavretý.

POŽIADAVKY:

- SPPK žiada predsedu vlády Slovenskej republiky, aby zastavil ústavné prerokovanie veľkej aplikačnej novely zákona o odpadoch v pripravenom znení.
- SPPK žiada ministra životného prostredia, aby stiahol pripravenú novelu zákona o odpadoch na dopracovanie o požiadavky, ktoré vyplynuli počas obdobia platnosti nového zákona o odpadoch do praxe zo strany potravinárskeho priemyslu na Slovensku.
- SPPK žiada ministra životného prostredia o dôkladné vyhodnotenie vplyvu zákona a jeho novely na podnikateľské prostredie v oblasti potravinárstva na Slovensku. Potravinári nesúhlasia s predkladacou správou k novele zákona o odpadoch, že zmeny prinesú pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie.
- SPPK žiada ministra životného prostredia o otvorenie skutočne odbornej diskusie k novele zákona o odpadoch. Komunikácia s verejnosťou bola zo strany MŽP SR vedená iba alibisticky.